

1927 – 2017

Andrzej Dalkowski

HISTORIA EMIGRACJI

W dniu 15 maja 2017 r. w Monachium zmarł Andrzej Dalkowski, znany torunianin, harcerz, działacz społeczno-polityczny na terenie RFN, żołnierz Kompanii Wartowniczych przy armii amerykańskiej, aktywny członek i przewodniczący Rady Parafialnej przy Polskiej Misji Katolickiej w Monachium, założyciel Fundacji im. Marii i Romana Dalkowskich w Toruniu, orędownik i popularyzator historii Polaków na terenie Bawarii.

Andrzej Michał Dalkowski urodził się w dniu 8 października 1927 r. w Toruniu. Był synem Romana i Marii z domu Różańskiej. Ukończył szkołę powszechną i gimnazjum handlowe. Po wybuchu drugiej wojny światowej zdecydował się pozostać w okupowanym kraju. W wieku 13 lat zaangażował się w działalność konspiracyjnych struktur harcerstwa. Przez cały okres okupacji wzorem do naśladowania byli dla niego rodzice, którzy angażowali się w działalność konspiracyjną. Jego ojciec był oficerem i zastępcą dowódcy Związku Walki Zbrojnej „Grunwald” – Okręgu Pomorze, a w rodzinnym mieszkaniu odbywały się tajne spotkania członków siatki konspiracyjnej. W 1942 r. jego ojciec został aresztowany i stracony w obozie Stutthof, a matka zmarła przedwcześnie w 1944 r. Nie załamał się mimo osobistej tragedii. Kiedy zakończyła się wojna, pozostał na terenie Torunia, gdzie rozpoczął aktywność zawodową.

W 1950 r. w wyniku dynamicznego spłotu wydarzeń funkcjonariusze MO oraz PUBP w Toruniu rozpoczęli jego poszukiwania. W obawie przed aresztowaniem ukrywał się przez kilka dni w piwnicy przy Łaziennej 30, a następnie u rodziny. Wiosną 1951 r. przekroczył granicę i dotarł do amerykańskiego sektora Berlina. W międzyczasie zaangażował się w działalność Rady Politycznej i podjął aktywną walkę z komunistami w Polsce. Na terenie Berlina Zachodniego włączył się w działalność struktur Ośrodka „Północ” Rady Politycznej. Stworzył siatkę wywiadowczą na terenie Polski. Jego grupa przekazywała informacje o jednostkach LWP oraz Armii Radzieckiej. Niestety w 1952 r. bezpieka wpadła na jej trop i aresztowała wszystkich członków kilkudziesięcioposobowej grupy. Andrzejowi Dalkowskiemu udało się uniknąć aresztowania. W odwecie władze komunistyczne zaocznie pozbawiły go praw publicznych, orzeczono przepadek jego mienia i anulowano honorowe prawa obywatelskie.

Po dekonspiracji grupy na terenie RFN złożył przyrzeczenie przynależności do Stronnictwa Narodowego na ręce prezesa Kazimierza Odobnego. Od początku żywo angażował się w działalność endecji w RFN. W 1953 r. zdecydował się podjąć służbę w Kompaniach Wartowniczych i Technicznych przy armii amerykańskiej, a w 1963 r. był już szefem kancelarii Kompanii Wartowniczej Sygnalizacyjnej w Monachium. Kilka lat po powstaniu ZPU zdecydował się zaangażować w działalność tej organizacji. Pełnił w niej wiele różnych funkcji m.in. członka Ogniska w Mannheim, przewodniczącego komisji rewizyjnej

Warta harcerska przy grobie śp. Andrzeja Dalkowskiego

w zarządzie III Okręgu, zastępcy członka zarządu głównego, zastępcy delegata do Rady ZPU z III Okręgu, drugiego wiceprezesa zarządu głównego ZPU oraz przewodniczącego komisji młodzieżowej przy zarządzie głównym. W międzyczasie współpracował z redakcją czasopisma „Polak”. W latach 80-tych był delegatem do Oddziału Rady Narodowej w Niemczech, zastępcą delegata do ZAF. Był głównym orędownikiem i przedstawicielem Muzeum w Rapperswillu na Niemcy Zachodnie.

Jego aktywność nie ograniczała się tylko do ZPU. W 1981 r. został przewodniczącym Rady Parafialnej przy Polskiej Misji Katolickiej w Monachium. W 1990 r. po 37 latach pracy w Kompaniach Wartowniczych przeszedł na emeryturę. W dowód wdzięczności otrzymał honorowe członkostwo w 69 batalionie przy 236 i 534 Kompanii Sygnalizacyjnej armii amerykańskiej. Przez wiele lat aktywnie włączał się w życie kulturalne Polaków w Niemczech. W 1997 r. z jego inicjatywy, wspólnie z Konsulatem Generalnym RP w Monachium, przeniesiono szczątki zmarłych po zakończeniu wojny Polaków i żołnierzy Brygady Świętokrzyskiej z cmentarza Wesfriedhof na cmentarz Perlacher Forst. Zaangażował się w odrestaurowanie mogiły Powstańców Styczniowych w Monachium oraz upamiętnienie miejsca pochówku Maksymiliana

Gieryskiego w Bad Reichenhall. W 1999 r. ufundował pomnik upamiętniający pomordowanych w KZ Dachau na cmentarzu Leitenberg w Monachium.

W 2003 r. założył fundację im. Romana i Marii Dalkowskich w Toruniu, której celem jest popularyzacja wiedzy o działalności konspiracyjnej jego rodziców. Dzięki wielu zabiegom doprowadził do wmurowania tablicy upamiętniającej działalność konspiracyjną rodziców przy ul. Łaziennej 30 w Toruniu. W 2009 r. jego Fundacja została wyróżniona przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego nagrodą „Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano - Pomeraniensis”. Za trud i działalność społeczną otrzymał wiele różnych odznaczeń m.in.: Złoty Krzyż Zasługi Rządu Polskiego na Uchodźstwie (1978), Złoty Medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej (1995), Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1998), Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (2008).

Andrzej Dalkowski pochowany został 29 maja br. w grobowcu rodzinnym, na cmentarzu parafialnym przy ul. Gałczyńskiego w Toruniu. Uroczystościom pogrzebowym towarzyszyła asysta wojskowa.

dr Łukasz Wolak

więcej na blogu: <http://uchodzcyniemczech.pl>

ŁUKASZ WOLAK – dr, historyk i dokumentalista, absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego. Były pracownik Oddziału IPN we Wrocławiu oraz Centrum im. Willy'ego Brandta UWr. Uczestnik Centralnego Projektu Badawczego IPN pt. „Polska emigracja polityczna w latach 1939–1990”. Kontynuuje badania związane z polskimi uchodźcami w Niemczech po II wojnie światowej, których wyniki w części publikuje na popularnonaukowym blogu: (<http://uchodzcyniemczech.pl>). Zainteresowania badawcze: Polacy w Niemczech po 1945 r., polskie organizacje emigracyjne po II wojnie światowej, działacze emigracyjni w Niemczech po 1945 r., tajne służby PRL.

